

Nem véletlenül szerepel *Peter Ingwersen* információtudományi rendszerében külön elemként „az információkeresési interakció” (information retrieval interaction). Nem az eszköz, hanem az izgalmas, ahogyan az ember használja az eszközt – esetünkben az információkereső eszközt (adatbázist,

katalógust, internetes keresőgépet, internetkatalógust stb.) problémái megoldására, érdeklődése kielégítésére.

Pálvölgyi Mihály
(Berzsenyi Dániel Főiskola)

Új oroszországi koncepció született az állami információpolitikára

D. S. Čereškin irányításával egy tizenhárom főből álló tudományos team a közelmúltban új állami információpolitikai koncepciót készített. Azóta ezt a terjedelmes dokumentumot az elnöki és a parlamenti apparátus információpolitikában illetékes szakbizottságainak munkabizottságai is elfogadták. A koncepció azért született meg, hogy meghatározza az állami információpolitika céljait, feladatait és tárgyait, illetve megvalósulásuk alapvető irányzatait és mechanizmusait.

Az indító elemzés miután kicövekezi az állami információpolitika határait, a rajtuk lévő alapvető információpolitikai objektumok mai helyzetét és – mai szemmel nézve – kívánatos állapotát mutatja be. A „tények” és a „kívánatosságok” között, talán mondani sem kell, felettébb nagy a hézag.

A tárgyalt alapvető objektumok a következők: információkészletek; információs-telekommunikációs infrastruktúra; információs és telekommunikációs technológiák, rendszerek és megvalósításuk eszközei; a termelés és kutatás informatizálásának eszközei, információs termék és szolgáltatásszükségletei (ezen belül: az informatizáció, telekommunikáció és hírközlés tudományos műszaki és gyártási potenciálja; az információk, információs technológiák, eszközök, termékek és szolgáltatások piaca; a háztartások informatizálása); tömegközlési politika; információs jog; biztonsági kérdések; Oroszország információs-telekommunikációs infrastruktúrájának együttműködése a globális információs hálózatokkal.

Az információs politika hatása – kölcsönhatása, együttműködése – a társadalmi lét alapvető szektorával címen tárgyalja a koncepció a geopolitika, biztonság és nemzetközi kapcsolatok, a gazdaság, az államigazgatás, a művelődés-tudomány-kultúra és az egészség- és természetvédelem, illetve a természethasznosítás témaköreit, itt is a „tények” és a „kívánatosságok” előadásának sorrendjében haladva.

Az állami információpolitikát Oroszországnak az információs társadalomra való átmenet prizmáján keresztül is szemügyre kell vennie. Ennek jegyében a koncepció három – némileg szokatlan terminológiát alkalmazva – „problémaosztályt” különböztet meg. Az első osztályba azok a problémák tartoznak, amelyek az információs társadalom, illetve a rá történő átmenet technológiai bázisának kifejlesztésére vonatkoznak. A második osztály problémaköre abból adódik, hogy Oroszországban az információs társadalomra való átmenetet más országokkal szoros szövetségben kell megoldani. Harmadjára az információs társadalomra való átmenet szociális-gazdasági és szociális-kulturális előfeltételeinek megteremtése okoz problémákat.

Az állami információs politika alapvető eszméinek és gyakorlati elhatározásainak megvalósulása – állítja az ismertetett új koncepció – felgyorsítja az ország közelítését az információs társadalom felé. Tulajdonképpen a felgyorsítás itt megadott lépéseiben tisztulnak le a soron következő évek tennivalói-lépései:

1. Az információ-előállítás következetes reformja azon az alapon, hogy
 - az információs menedzsment úgy bányon az információval, mint a társadalmi-gazdasági, politikai és kulturális fejlődés legfontosabb erőforrásával, amely képes arra, hogy a többi (természeti, munkaerői és pénzügyi) erőforrás alkalmazásában garantálja a sikert;
 - fejlődjenek a társadalmi és egyéni információs-szükségletek, valamint az információs és telekommunikációs szolgáltatási szférára vonatkozó igények;
 - biztosítja az információpolitika nyíltságát mint az állam következetesen demokratikus fejlődésének legfontosabb előfeltételét a polgári és jogi állam felé vezető úton.
2. Az ország lakosságának megtanítása az információkészletek gyakorlati használatára, a fejlett információs-telekommunikációs infrastruktúra

igénybevételére, és a legkorszerűbb információs technológia alkalmazására a legkülönbözőbb tevékenységekben.

3. Az információbiztonság magas színvonalának elérése és Oroszországnak mint a nemzetközi információs közösség teljes jogú tagjának nemzetközi státusz szintjén történő elismertetése.

Az iménti makrotennivalók, -lépések keretében az érdekelt szervezeteknek-szervezeteknek rengeteg mikrolépést kell megtenniük. Az alábbiakat:

- korszerűsíteni kell az információpolitika vitelében érdekelt intézmények jogosítványait-felhatalmazásait;
- az információs térség kialakítása és fejlesztése érdekében olyan koordinációs tevékenységre van szükség, amelynek valamennyi területi és tartalmi vonatkozásban megvan a felelősségteljes „gazdája”;
- alakuljon ki az információs-telekommunikációs struktúra állapotát és fejlődését követő monitoring;
- a koncepció megvalósításához biztosítani kell a megfelelő jogszabályi háttér;
- az illetékesek határozzák meg a szükséges eszközökről és berendezésekről: mit gyártson a hazai ipar, illetve mit célszerűbb külföldről behozni;
- a gyorsabb fejlődés érdekében hazai és külföldi beruházásokat kell minél nagyobb számban megnyerni;
- a koncepció céljainak megfelelő finanszírozási és költségvetési reformok végrehajtása sem tűr halasztást;
- fontos a nyilvános pályázati feltételek rendszerének kimunkálása az érdekelt állami szervezetnél;

- a hazai termelés ösztönzésére „pozitív diszkriminációban” kellene részesíteni az új információs termékekkel kísérletező-színre lépő vállalkozókat;
- a hazai termékek előállítását a nemzetközi piacra jutáshoz kellene segíteni;
- államilag kellene támogatni az internet térhódítását Oroszországban.

A koncepció megvalósításához a tudomány és a technika elvárja, hogy

- kapjanak támogatást azok a tudományos iskolák, amelyek jelentős eredményeket mondhatnak a magukénak az információs eszközök kifejlesztésében;
- ugyancsak részesüljenek támogatásban azok a kutatások, amelyek a fejlődés perspektíváit derítik fel;
- szülessen újjá a számítástechnika és a telekommunikáció hazai iparága;
- ösztönözzék az információpolitikai céloknak megfelelő képzést és továbbképzést.

A koncepció kitér annak meghatározására elől, hogy meddig kell a benne megfogalmazott tennivalókat elvégezni, minthogy rájuk Oroszország gazdaságának mély válsága árnyékként vetül. Ennek ellenére nem hajlandó a szelektivitásra, a visszafogott, részleges célkitűzésekre. Mintha azt sugallná: naviagre necesse est.

/Koncepcia gosudarstvennoj informacionnoj politiki. = Naučnye i tehničeskije biblioteki, 6. sz. 2000. p. 6-45./

(Futala Tibor)

Az elektronikus folyóiratok kezelése a bielefeldi egyetemi könyvtárban

A bielefeldi egyetemi könyvtárban (BEK) 7771 – nyomtatott és elektronikus – folyóirat előfizetését kezelik. 5700 a nyomtatott folyóiratcímek száma (közülük 857 az interneten is hozzáférhető; 384 folyóiratcím konzorciumi szerződés keretében), 2071 folyóirat pedig kizárólag elektronikus formában áll rendelkezésre. Jelenleg összesen 2928 folyóirat érhető el online.

Beszerezés

A nyomtatott folyóiratok párhuzamosan megjelenő ingyenes online változatához mindenképpen hoz-

záférést biztosít a könyvtár. Ennek a lehetőségére általában a kiadó szokta felhívni a figyelmet az adott folyóiratban vagy a számlákon, de az előfizetési ügynökségek (a szállítók) is tájékoztatást szoktak adni az elektronikus hozzáférés tényéről és feltételeiről.

Németországban a regensburgi egyetemi könyvtár működteti EZB (*Elektronische Zeitschriftenbibliothek* = Elektronikus Folyóiratkönyvtár) néven azt a 176 könyvtár elektronikusfolyóirat-állományát regisztráló szolgáltatást, amely hasznos katalógusinformációkkal szolgál, illetve amelynek az új címeket és lelőhelyeket be kell jelenteni.